

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkeszti: WASSERSTROM SÁNDOR

ELOFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck.
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

A demokrácia utolsó mohikánja Masaryk elnök 85-ik születésnapjára

Ezen a helyen a legutóbbi hetekben erős harcot hirdettünk egy nagy politikus ellen, aki félretéve 40 esztendő politikai múltján minden meggyőződését, a zsidóság ellenségének deklarálta magát és kérlelhetetlen üldözőjévé lett az üldözött fajnak. Egy államférfi — Vaida Voevod Sándor a neve — szakított azzal a tradícióval, amely őt a demokráciához fűzte, szakított azzal a termékeny humusszal, amely népe részére, az önrendelkezést megérlette és az üldözöttből üldöző lett.

Epen ezért ezerszerre jobban esik ugyan ezen a helyen megemlékezni egy hatalmas koncepcióju, kiváló államférfiról, T. G. Masaryk-ról, a csehszlovák köztársaság elnökéről, aki a napokban ünnepelte szellemi és testi erejének teljes épségében 85-ik születésnapját. Csodásan szép kor ez és bámulatraméltó szép karrier, amely a tudományok első kiváló egyetemi tanárt, egy ifjú köztársaság elnöki székéig vitte.

Életrajzíróink egyiké megírja, hogy amikor a háború alatt New-Yorkból Sanfranciskóba utazott, mesélte el Masaryk, hogy 15 esztendő fiúcska volt, amikor egy kirándulás alkalmából, amelyet az iskolával tett, egy hasonlókorú osztálytársát látta, amint az erdőben megállott alkonyattáján és hajlongva, keletfelé fordulva, imakönyvvel kezében dicsérte az Urat. És míg a többi gyermekek gunyolták és verekedtek vele, addig ő, aki addig szintén hitt a vérvád mesékben, feleszmélt arra, hogy az a csendes, türelmes és hívő zsidó gyermek jelenti azt, ami felsőbbrendű az emberben és akkor értelmedt meg benne, hogy ha hiszünk valamiben rendületlenül, akkor az eredmény nem maradhat el.

És Masaryk Tamás, amikor ezt elmondta, nem volt más, mint egy emigráns, aki egymaga hadat üzent a hatalmas és erős monarchiának és az új, szabad csehszlovák köztársaság „kiharcolója” volt. Memoirok mondják, hogy még a nagy entente politikusai is azt akarták, hogy a háború után ez az ország egy szabad osztrák tartomány legyen. De Masaryk utazott Szt. Pétervártól—Párisig, Londontól—New-Yorkig és agitált, szóban és írásban, argumentumokkal, történelmi adatokkal és minden rendelkezésére álló érveléssel, csak hogy az Eszme diadala jusson. Az eszme pedig nem volt más, mint a szabad Csehszlovák köztársaság.

Megérdemelte tehát a sorsától és kiérdemelte népétől, ez a kiváló humanista, tudós és filozófus, hogy első embere legyen az új államnak, amelynek élén áll a háború befejezése óta. De nem csak a népéért ki fejtett hallatlan nagy erőfeszítés az, amely előttr az egész világnak meg kell hajtani az elismerés lobogóját. — Masaryk Tamás elnök, nyugodtan állíthatja magáról, hogy a fassizált, tévutakon járó, elvadult Közép-Európában ő képviseli a demokráciát és utolsó mohikánja ennek a nagyszerű

eszmének, amelyet megerősíthatott saját fegyverével a barna veszedelem, sárba tiporhatott az osztrák erőszak és kigunyolhat a vörös erőszak, vagy a feketeinges fascio, évszázadok távlatában beállítva, mégis övé lesz az örök dicsőség pálmája és az emberiség igaz hálája.

Ebből fakad az a mélységes tisztelő és elragadtatás, amely száll a világ egész zsidósága felől, a Hradsin felé, ahol derűs, bölcs öregségben, mint prófétai ihletésű patriárcha „uralkodik” Masaryk Tamás, a csehszlovák köztársaság elnöke.

A világ zsidósága örök hálával tartozik neki. Amiért demokratikus eszméért nemcsak elméletileg harcolt, hanem meg is valósította azokat, amikor a sors hozzásegítette, hogy igen jelelős pozícióban, részt vehet a európai népek nagy koncertjében. Hálás lehet neki, amiért sok zsidó alattvalója hűséggel és szeretettel gondolt mindenkor a cseh nép nagy fiára. De mélységes hálával gondolhat rá a világ zionista érzelmű része is, mert megértője volt, mint egy üldözött nép fia, a legüldözöttebb nép szabadságvívójának. Megértője Palesztina ujjáépítésének, hiszen amikor tiz esztendővel ezelőtt Palesztinában járt, megkoszoruzta Achad Haam

síriját, mint egy olyan férfit, aki gondolkodott népe helyett, amint ő is tette az ő népéért.

A sok erőszakra épített, fassizált államok közé ékelve, ott áll mint a megértő demokrácia végvára, a Csehszlovák állam, a maga 85 esztendő bölcs elnökével, akiről megemlékezni nem kötelességünk, hanem szent és magasztos hivatásunk. Hiszünk meggyőződéssel, hogy amíg ő áll az állam élén, addig a zsidóság nyugodtan gyarapodhat a köztársaság határain belül és minden ország zsidósága nyugodt lelkiismerettel gondolhat arra, hogy dacára minden hitleri demagógiának, vannak még részeszínre festett pontjai a világ térképének, ahol nem az erőszak őrli torát, hanem a humanista emberi felfogás, az emelkedetebb szellem, amely a francia forradalom óta oly változó szerencsével folytatja harcát az elismertetésért.

A zsidókat minden vonalon elüldözni, elpusztítani, tönkretenni akaró ujkori Hámánok elleni harcunk közben, engedjék meg nekünk, hogy dicsérjük azt és emlékezzünk rá szeretettel, aki megértője üldözött, szenvedő zsidó népünknek. Mélységes szeretetünk és hódolatunk a 85 éves elnök felé száll és reméljük, hogy soká lesz még népének és a zsidóságnak hasznára és üdvére.

Hogyan gondolják Cuzaék a nép érdekeit képviselni

Cuza és vezérkarának terrorja a román parlamentben

Bucuresti. Valahányszor Cuza felszólal a román parlamentben, mindig vannak derűs pillanatok, mivel Cuza, avagy gárdája felszólalása egy darab középkori igyekszik mindig felszólalásaival a tribünön keresztül meghonosítani. Legutóbb a szövetségi törvényről igyekezett, a már oly sokszor általa hangoztatott teóriák alapján, a zsidók elleni küzdelmet felvenni és a zsidóknak a kereskedelemről, valamint az iparból való kizárását propagálni.

„Ezzel szemben mit látunk — szónokol többek között Cuza — azt, hogy a szövetségi teóriáknál is kezdik magukat a zsidók befészkelni. Például a fővárosi szövetségi központnál . . .”

Negura földművelésügyi miniszter mintha kigyó marta volna meg, ugrott fell a helyéről:

— Ez nem igaz kérem. Nincs egyellen zsidó sem a szövetségi központnál.

Ezúttal a minden erőszakosságra kapható Robu sietett vezérének segítségére és mint aki fizikai erővel szokta a legfontosabb problémákat megoldani, ismert nyersségével, üvöltő hangon adta elő:

— De igenis van egy, Grünberg: ek hívják.

A miniszterek összenéznek, tanácstalanul, majd nem félve. A Robu rájuk olvas a bűntudat.

Kérdő arckok fordulnak a miniszteri pad felé. Sassu miniszter végre felvilágosítással szolgál:

— Nem Grünberg, hanem Grünberg az kérem, egy könyvelő, akit csak azért vetünk fel, hogy felfekesse a szövetségi központ könyvelését.

— Dobják ki — követeli Robu.

— Csak ideiglenesen lett felvéve, válaszol lesütött szemekkel Sassu.

De Robu már benne volt az üvöltésben és folytatta:

— Máshol is vannak kérem. Például Romániában egy Buchmayer nevű zsidó vásárolta össze a parasztoktól a gabonát. Erre Manolescu Strunga, bár nem nevezhető a zsidók nagy barátjának, tisztelgően válaszolt az üvöltőnek:

— Igaza van, Buchmajer zsidó vallásu román állampolgár és jó liberális, valóban megtekte ezt a szívességet a környékbeli parasztságnak és ezért csak elismerés jár neki. Becsületes és rendes honpolgár ez a Buchmajer.

— Foghegyről beszél a parasztokkal — üvölti Robu — és az irodájában csupa rüf-kék dolgoznak, akiknek kezét kell, hogy csokoljanak, ha oda belépnek. Én is, amikor ott jártam néhány választóm megbízásából, kálappal a kezemben kellett könyörgöjek hozzá.

Amidőn pedig a falukra küldendő orvosokról volt szó, dr Costinescu egészségügyi miniszter a következőket mondotta:

„Lupu doktornak igaza van, négy falunk

legalább egy orvosa kellene, hogy legyen, mert így könnyebben járhatnának hozzá a betegek is. Nagyon szép, de honnan vesszük a pénzt?

És aztán még valami: Honnan vesszük az embert? Tudják-e önök, hogy én 200 új orvosi állást kreáltam és pályázatot írtam ki azokra. De csak 164 embert tudtam elhelyezni. És tudják-e, hogy miért nem tölthettem be a 36 helyett?"

„Preliceanu ur ellene volt.“

Costinescu ezt gunyosan, de őszintén mondta. Volt 200 állás, de csak 164 olyan román származású jelentkező, aki vállalta, hogy felura menjen doktornak, a többi jelentkezők zsidók voltak. És a dadogó Preliceanu, a nagy cuzista képviselő, akit tulzás nélkül félkegyelműnek tartanak a parlament tagjai, megfenyegette Costinescut, hogy megtámadja a parlamentben, ha a 36 helyre zsidókat nevez ki.

Costinescu dilemma előtt állott: Vagy ki-nevez 18 százaléknál kisebbre orvost s akkor kiteszi magát Preliceanu támadásainak, vagy nem nevezi ki őket s akkor kiérdemli Preliceanu elismerését.

Inkább pusztuljon a falu népe, semhogy egy zsidó álláshoz jusson. Pedig a többségi orvosok száma soha sem lesz elegendő ahhoz, hogy az összes körorvosi állásokat betöltsék.

Merje ezek után mondani valaki, hogy Cuzák nem képviselik kellően a román nép érdekeit.

Laufer cernauti ügyvéd feljelentése

Az újságok írják és megdöbbenő, amit írnak. Egy Laufer nevű cernauti ügyvéd sántán gonoszszággal olyan ügyeket folytatott, amely tullez minden wallace regény hiteltelenségein. Becsapta a saját ügyfeleit és feljelentette, becsapta a fiskust, feljelentette a pénzügyi embereket, akik neki szivességet tettek, mindenkit megkárosított, mindenkit feljelentett, barátait épen úgy nem kímélte, mint ellenségeit, egyszóval a gaztettek olyan hal mazát követte el, ami hajmeresztő. Egyelőre vizsgálat folyik számos cég ellen, Laufer ügyvéd ellen is és a panamában szereplő fő-tisztviselőket sem kíméli a vizsgálat.

Meg kell álljunk ennél a hírnél. Meg kell álljunk és el kell gondolkoznunk, hogy mi az oka ennek a morális súlyedésnek, amelynek csimborasszója mindaz, amit Laufer ügyvéd Cernauti-ban elkövetett. Ha csak egyetlen eset volna, akkor továbbmennénk. Elvégre mi nem eshetünk az általunk oly sokszor hibázatott antiszemita hibájába, hogy általánosítsunk. Amiért van egy gazember, azért még hála az Égnek, vannak tisztességesek is. Sőt bátran mondhatjuk, hogy 99%-a tisztességes és szórányos a nem morális alapon álló. De sajnos mégis előfordulnak esetek, amint Erdélyben is két kereskedő, egy céget, amellyel jó viszonyban volt, de mert a cégnek nem fizettek és az beperelte őket, — feljelentették a fiskusnál, holmi nyugtábélyegek miatt. És tudunk még hasonló gonosz, emberhez nem méltó „meszire“ t, amely desperálja a zsidóságot, undorral tölti el a hivatalnokokat és tenyészti az antiszemitizmust. Mi nem csak dicsérünk, hanem korholunk is. És ez az a pont, amikor azt kell mondjuk, ki kell írtani a Laufereket örökönkől. Nem gyilokkal és nem fizikailag, hanem morálisan. Boykottálni, kiközösíteni, erkölcsileg lebunkóznunk, mert ha nem, akkor mindjobban felburjánzik a gaz és beföldi a tisztességes akarásokat és a becsületes, józan szolidaritást. Idejében kell hozzáfogni a kártékony férgek kiirtásához, mert jaj nekünk és halálosan tragikus, ha nem vetünk ennek idejekorán gátat.

Gondos anyá gyermekét
„HOFER“ hintőporral
(16 és 24 lei).
Höfer Baby-crémme
és szappannal (20 lei) ápolja
Ügyeljen a „HÖFER“ névre!

„CARMEN“
C I P Ő T
husvétra családjának,
legjobb kivitelben,
legolcsóbban csakis,
NIMBERGER-nél
Cluj. Piața Unirii No. 28. (Hotel Central)

Óhajtja az influenzát elkerülni?
Használjon rendszeresen kellmes illatu

SZT.-LÁSZLÓ

fertőtlenítő szappant, megóvja minden-
nemű járványos és fertőző betegségektől

Varsó városa városi tisztviselőknél deklarált a saktereket és maga akarja árusítani a kóser húst is

Varsóból jelentik: Amíg Németországban az antiszemita keresztülvítették, hogy megtiltották a zsidóság számára a hus kóser vágását, addig a lengyel antiszemita még tovább mennek és kitűnő üzleti érzékkel, a saját üzletükre akarják tenni a kóser-hus vágását. Amellett, hogy nagyot ülnek a hitközségeken, meg a zsidóságon, maguk számára ezzel kitűnő üzleti lehetőségeket biztosítanak.

A varsói városi tanács elhatározta, hogy a vágóhídi összes vágást házi-kezelésbe veszi és ezzel együtt a rituális vágást is. A sakterek pedig egyszerű városi tisztviselők lesznek. Természetesen e határozat ellen a legélesebben kikeltek a varsói zsidó közületek és a rabbinátus már hetekkel ezelőtt közölte, hogy csak az a hus lesz kósernek deklaráltva, amely az ő közvetlen felügyelete alatt álló mézarszékekből kerül ki. Együttal felhívta a zsidó közönség figyelmét arra, hogy ne vásároljon olyan húst, amelyet „városi tisztviselő sakterek“ vágtak.

A lengyelországi rabbiszövetség rendkívül ülésre gyűlt össze ebben az ügyben és tiltakozó rezolúciót fogadott el arra nézve, hogy sechitát ezenül városi, vagy állami hivatal lássa el.

A rabbiszervezet egyik delegációja felkereste a kultuszminisztert, aki ígéretet tett arról, hogy bevizsgálja az ügyet és nem fogja engedni, hogy ne vegyék tekintetbe a rabbi-kar tiltakozását. A vilnai gaon pedig levelet írt ez ügyben a varsói hitközséghez, amelyben arra hívja fel a hitközség figyelmét, hogy amennyiben ez az erőszakos lépés bekövetkeznék, úgy a hitközségi költségvetések legfőbb tétele esnék el és így a hitközségek legfőbb bevételi forrása apadna el. A varsói példa ragadós lesz az egész Lengyelországban és ezért úgy kell venni, mint az egész országbeli zsidóság ellen intézett éles támadást. Ha ezt a bevételi forrást elveszítenék a hitközségek, végük volna és minden lehetsége megszűnnék annak, hogy a hitközségek teljesíteni tudják nagy feladatukat. A lengyel rabbiszövetség, amelynek 900 rabbi tagja van, a varsói eseménnyel kapcsolatban rezolúciót fogadott el, amelyben kinyilatkoztatja, hogy a varsói városi tanács határozatát olybá veszi, mint egy támadást a zsidó törvényadla jogok ellen és mint a hitközségek létalapjának veszélyeztetését.

Zsarolási bűnügy egy elhunyt asszony temetése körül

Különös zsarolási pert tárgyalt most a pécsi ítélőtábla. A különös per hosszú ideig nagy izgalomban tartotta a paksi izraelita hitközséget. A zsarolási per szereplői: Weisz Sámuel jómódú gabonakereskedő, a paksi szentegylet elnöke, Berkovics Jakab, az egylet volt szolgája és Berkovics — halott felesége.

Berkovics Jakab még 1918-ban lett a paksi hitközség szolgája s ugyanekkor az ottani szentegylet is szolgaként alkalmazta. Fizetésének felét a hitközségtől, felét az egylettől kapta. Évekig hűségesen látta el Berkovics Jakab a maga teendőit, de 1924-ben differenciája támadt a hitközséggel, amelyet be is perelt. Elmaradt járandóságát és kártérítést 30.000 pengőt (cca. 900.000 Lei) követelt a paksi hitközségtől.

A hitközségekkel pereskedő Berkovics Jakab felesége, körülbelül két esztendővel ezelőtt a szekszárdi közkorházba került, ahonnan Patsra szállították és meghalt. A temetés ügyében Berkovics és a fia a paksi szentegylettel lépett érintkezésbe. Ami ezután történt a halott asszony és a temetés körül, azt már az ügyész vádirat mondja el.

Az ügyészség zsarolás vétsége címén vádat emelt Weisz Sámuel, a paksi szentegylet elnöke ellen. A vádirat szerint az elnök csak abban az esetben volt hajlandó illő temetésről gondoskodni, ha a temelés előtt Berkovics nyilatkozatot írt alá, amelyben kötelezi magát arra, hogy a hitközség ellen indított 30.000 pengős perét visszavonja. A temetésről már csak órák választották el Berkovicsot, aki végül is aláírta a nyilatkozatot, mire a szentegylet a tagokat megillető sírhelyen teljesen ingyen temette el az asszonyt.

A tanúk kihallgatása után a szekszárdi törvényszék Weisz Sámuel felmentette az ellene emelt vád alól.

Az ügyészség fellebbezése folytán most a pécsi táblát foglalkoztatta a különös zsarolási per. A tábla a törvényszék ítéletét megváltoztatta: Weisz Sámuel zsarolás vétségében bűnösnek mondta ki és száz pengő pénzbüntetésre ítélte.

Weisz Sámuel a táblai ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be s így a Kuria fog végső fokon ítélezni az érdekes zsarolási perben.

Ne késlekedjék. Azonnal rendeljen sorsjegyet a

Banca Ilescu S.A. Cluj-nál

Képviselve egész Erdély területén. Diszkrét kiszolgálás!

Oradeai fiók: B-d. Regele Ferdinand 11.

HETI GLOSSZÁK

Az Ahasvér rejtélye.

Az „örök zsidó”
és a purim-történet.

A puzimi ünneppel kapcsolatban érdekes tanulmányt nyújt egy sok tekintetben még ma is tisztázatlan kérdést és pedig azt, hogy mit jelent az és honnan származik a folyton felmerülő „örök Ahasvér” szólam és milyen kapcsolatban van az Ahasvéros szóval, amely a perzsa király nevét jeleni az Eszter könyvében.

A nemzsidó hagyományok szerint az „örök zsidó” helyetti használatos Ahasvér szó onnan származik, hogy a keresztény vallásalapítót pihenésében egy Ahasvér nevű zsidó megzavarta, akit ezért a sors örök nyugtalansággal büntetett. A XIII-ik században élt Kaitophilus nevű püspök úgy mondta, hogy ez az Ahasvér élt és később felvette a keresztiséget és azt mondta, hogy ő maga volt Ahasvéros, ez a neve és szándákészítő volt. A belgák száján élő legendák szerint az örök zsidót csak Lakuedem-nek hívják (a héber Kedem szóból származik), de a legenda tovább terjedt, így lett a „vad vadász” vagy a „bolygó hollandi”.

Az kétségtelen, hogy az „örök bolygó” zsidó tévesen lett Ahasvérnak nevezve. Mert sem a bibliai, sem pedig a talmudikus időkben nem volt példa arra, hogy egy zsidót Ahasvérnak neveztek volna. Inkább egy rossz szellemet neveztek így az ós-zsidó időkben és a világot sem adták volna egy gyermeknek Ahasvér nevet.

Minden valószínűség szerint a purim megilletében találjuk meg az Ahasvér helyes kiejtését. Mindkét Ahasvérben visszatérő motívum, az örök nyugtalanság, amiért egy nem teljesített feladatot nem hagyja pihenni. Eszter könyvében nem talál a király nyugalmát azért mert Mordechai szolgálatát nem jutalmazta még meg. Ezen a belső motívumon kívül vannak még lélektaniak is, amelyek megmagyarázása messzire vezetne. Olyan eszményt kellett névvel ellátni, amely az élettel küzdő, hajlíthatatlan, kíméletlenül zsidói megszemélyesítse. Mi lett volna erre alkalmasabb, mint annak a könyvnek vezéralakja, amelyben a zsidók csodás megmenekülését írják meg. Az örök nyugtalanság motívuma, valamint az a körülmény, hogy a könyvnek harmadik szava AHA SVÉROS lett, elég ahhoz, hogy az örök bolygó és nyugtalan zsidó eszményesítet fogalma, az Ahasvér legyen.

Gyűlölet, üldözés éri a zsidókat, a „megvetett rombolókat”, akik a középkor sötét napjai alatt, a „fekete halál” idején emberfeletti szenvedést törtek el. De mindig fel fel ünnepelnek a zsidó csoportok, melyek tulajdonképpen az összes inkvizíciókat és üldöztetéseket.

A németek által agyonlőtt Bloch Dávid szobrát kapott.

Négy zsidó emlékét hirdette eddig szobor Európában. A négy közül háromnak nevét ismeri az egész művelt világ. Mendelssohn, Meyerbeer és Heine ez a három zsidó. A negyedik annál kevésbé ismert. David Bloch a neve s alig múlt husz esztendő, amikor befejezte életét. Szobrát most kihozták a szülővárosában, Elzászban, Guebwillerben.

David Bloch 1895 november 27-én született. Elzászi szülői gyermeke volt, de szive, vágyai, céljai Franciaország felé voltak. Ifjú korát, gyermekéveit Franciaországban töltötte. Gyenge, beteges fiú volt David Bloch. De amikor kitört a háború, egyetlen percig sem habozott, hogy felajánlja életét és véréit, Elzász felszabadításáért. Önként jelentkezett. Nem akarták bevenni katonának. Sok utánjárásába került, amíg végre besorozták a 152-ik francia gyalogezredbe, amely ma Colmarban állomásozik.

A kiképzés keserves hetek alatt azonban csakhamar kiderült, hogy David Bloch lelkesedésében többre vállalkozott, mint amire képes volt. Esendő teste nem bírta elviselni még a kiképzéssel járó fáradságokat sem. Felülvizsgálatra küldték — akarata ellenére! — s a felülvizsgálaton fegyveres szolgálatra alkalmatlannak találták.

Alapított 1823 évben.

Alapított 1823 évben.

Részvénytőke Lei 192,000,000

BARCELONA 1929 LEGMAGASABB KITÜNTETÉS: DISZOKLEVÉL.

Brassói posztó- és divatárugyárok SCHERG VILMOS és Társai R. T.

Ajánlja mérsékelt árak mellett elsőrangú gyártmányait uri- és női divatszövetekben, melyek legfinomabb és kifogástalan kivitelük folytán veteknek minden tekintetben a külföld legjobb gyártmányaiival.

Gyári lerakatok:

BRASSO: Főter. KOLOZSVAR: Calea Regele Ferdinand 24 sz. TEMESVÁR: Str. Alba Iulia. GALATI: Str. Domneasca 1.

Az örök zsidó legendája életre kel újból és újból...

Ahasvér — a monda szerint — 30 éves volt, amikor az örök nyugtalanságra kárhozott. Amikor pedig 100 éves lesz, egy rettenetes betegségbe esik. Akkor meggyógyul és újból 30 esztendő lesz. Ez már nem is „örök legenda”, hanem vérszenvedés komoly valóság, népünk minden mélységes tragikuma. Mert *ahogy valami nagyot alkot, akkor elbuktatják, üldözik és mindent elől kell kezdeni, amit már egyszer keservesen kiharcolt, kidolgozott magának.*

Jeruzsálem elpusztítása után elkezdődött Babyloniában. Itt alkotják a Talmudot. A perzsa királyok üldözték. Spanyolország veszt fel őket. Ott a legnagyobb kulturértékeket adja a világnak. Miután kihasználják őket, elüldözik onnan. Kolumbusz vezetésével új hazát mennek keresni. Ismét hallatlanul sok energiát emésztenek fel, hogy azután mindent otthagyanak. Oka ennek? Csak annyi, hogy a zsidó nép 2000 éve hontalanul kell bolyongjon a világon, minden országban csak ideiglenes menedéket tud találni.

Csaknem kétezer éve vándorol az örök zsidó, a népek országútján. És újból, mindig felharsan a rémítő kiáltás: *Tovább, tovább, menj, menj!* Vajjon meg lesz-e valaha váltva a szerencsétlen „Ahasvér” ettől a borzalmas sorstól? Vajjon szenvedéseinek örömpohara mikor telik meg már végre, hogy azután örökre a múlté legyen, ez a sokat jelentő, szomorú szó: hogy örök Ahasvér...

Egy főrabbi javaslata és ahogy azt leszavazták.

Budapesten most folynak a kongresszusi zsidóság országos nagygyűlésének tanácskozásai, amelyek a 67 évvel ezelőtt megalkotott országos szervezési szabályzatot, akarják át dolgozni a mai időknek megfelelően. 67 esztendő több mint két emberöltő és elhűszük, hogy vannak javítani és korigálni valók, amelyek a bizonyos mértékben elavult szabályzatot felrészítsék. Mi nagyon szépnek találtuk az elolvasott beszédeket, amit Stern Samu öméltsége mondott amint a kultuszminisztérium képviselője beszélt. Gyönyörű volt, ami Homan Bálint kultuszminiszter szájából elhangzott, szerzője zenéje volt a Sándor Pál szóvirághalmaza, minden, minden nagyon lélekemelő és szívetörvendentető volt.

De a legszebb és a legkarakterisztikusabb mégis Dr Pfeifer Izsák monori főrabbi beszéde, illetőleg javaslata volt. A főrabbi, aki valószínűleg kulturember és amint látszik még jó zsidóember is, egy igen okos életrevaló és ami még fontosabb, igen logikus javaslatot tett. Azt ajánlotta, hogy „akinek házában kitért zsidó van, aki egyházi házasságot nem kötött, vagy gyermekét Ábrahám szövetségébe fel nem vétette, az hitközségi tisztséget ne viselhessen”.

Az indítványt szavazásra tették fel, azonban azt leszavazták. Az indítvány mellett szavaztak az összes rabbik, ellene csak Hevesi Simon vezető főrabbi volt és Guttmann Mihály a rabbiszeminárium rektora.

David Bloch, huszéves zsidó fiú, egy percre elkeseredett sorsának ílyetén fordulását, de csakhamar feletlálta magát. Ha fegyverrel nem lehet hazája hasznára, majd hasznára lesz mással, másként — így gondolta — hajlandó nagyobb kockázat vállalására is, csak ne kelljen télenül ülnie, amikor egész Elzász lábán ég s vágya-vágyja a szabadságot, s hogy visszacsatolják oda, ahonnan emberöltő előtt egy rossz béke elszakította. Merész tervvel jelentkezett az épléni parancsnokságon.

Arra kérte a parancsnokló tábornokot, hogy repülőgépen visesse őt a német vonalak mögé. Neki ott ismerettsége, összeköttetése van. S ezeket hírszerzésre óhajtja felhasználni. Tíz napon át fogja gyűjteni az adatokat. Tíz nap múltán jöjjön el érte ismét a repülőgép s hozza hazá. A francia tisztiek elcsodálkozva hallgatták a kis zsidó fiú vakmerő tervét. Figyelmeztették őt a veszedelmekre, melyekkel vállalkozása jár. Hiába. Megmódotják neki, hogy ha az ellenség kezébe kerül a hadijog értelmében, mint kém, feltétlenül halál fia. David Bloch nem engedett. Kikövetelte, hogy terve megvalósításához hozzásegítsék. Minden ellenvetés haszontalannak bizonyulván, egy vezérkari tiszt bőséges utasításokkal és felvilágosításokkal látta el és 1916 június 23-ára virradó éjszaka, a fontenteli repülőtérről, Belfort mellől katonai aeroplán emelkedett a magasba David Bloch-

chal, aki a 152-ik gyalogezred egyenruháját viselte, s a gép, átrepülvén Than feletti, Merxheim mellett leszállt. A leszállás nem ment simán. A gép defektust kapott. A pilóta a parancshoz híven, az aeroplánt is felgyújtotta. David Bloch elvált társától. A közeli erdőben elrejtőzött s levette francia egyenruháját. (Az egyenruha alatt kopott polgári ruha rejtőzött.) Amikor felvirradt egy porosz járőr rátalált. Természetesen azonnal gyanuba vették a civilruhás fiút és igazoltatták. Bloch egy szempillantásig sem tagadott. Mülhausenbe kísérték. A mülhauseni hadbírótság előtt Leon Normann vállalta a fiú védelmét. A bíróság legjai arra akarák rábeszélni, hogy bocsásson rendelkezésükre a francia fegyveres erőre vonatkozó adatokat. Erre az esetre kilátásba helyezték számára azt, hogy kegyelemben részesül. David Bloch azonnal ridegen és keményen kijelentette, hogy ő nem áruló és minden hozzáintérett kérdésre megtagadja a feleletet. Halálra ítélték. Megillette volna a fellebbezés joga, David Bloch nem élt vele. Az ítélet után 24 órával, június 30-án Mülhausen mellett, az ugynevezett Napoleon-szigeten David Bloch a németek golyóval kivégezték.

A hős édesapja így mondotta el a fia elfogatásának és utolsó napjainak történetét: június 23-án rendőr jött értem s a guebwilleri

Mit jelent tehát ez a „leszavazás“ a valóságban. Azt, hogy például Hevesi főrabbi ur el tud képzelni egy hitközségi elnököt, akinek fiát nem vették fel Ábrahám szövetségébe (nincs „brith miloja“), vagy veje keresztény, vagy ő maga csak polgári házasságot nem kötött.

Minek ide sok magyarázat. Lehet itt gyönyörű a miszteri beszéd, lehet a jogász művek csúcsteljesítménye a dr. Munkácsi javaslat — minden jó és szép lehet, a vacsora is kitűnő, a kongresszus is szabatos és jól rendezett — zsidó tartalom azonban nincsen benne és nem is lehet. Rosszul tette dr. Pfeifer főrabbi ur, hogy ezt a javaslatot tette. Rosszul azért, mert ezzel kiábrándított bennünket abból, hogy talán 67 év után más szellem lett urrá a magyar zsidóságban. Pedig akkor az emancipáció hajnalán állottak. Azóta mennyi keserűség, mennyi csalódás és mennyi tragédia érte a magyar zsidóságot? Azt hittük volna, hogy a zsidó tradícióknak erősebb istápolása lesz vezérnövüm a most összeülő kongresszuson. Nem így van! A magyar zsidók nem tanultak és nem javultak. Lehet ugyan, hogy mégis nekik volt igazuk. Mert hiszen, ha megszavazzák a mono-i főrabbi javaslatát, akkor a 200 delegátusból 180-nak haza kellett volna azonnal menni. És akkor határozatképtelen lett volna a magyarországi kongresszusi zsidók országos nagygyűlése.

Ejnye, ejnye, monorer rebbe, miért volt oly „tapintatlan“? Hát nem vette észre, hogy kik között ül? Hát nem vette észre, hogy Hevesi Simon főrabbi „ellene“ fog szavazni... Óh, kedves és tisztelt monori főrabbi ur miért tette ezt... miért ábrándított ki végleg ebből az egész dologból bennünket, akik talán enélkül hittünk volna valamit a magyar neolog zsidóság jövőjében és jobb belátásában... de így?...

Német fegyverek a palesztinai araboknál

Éveken át tudta az egész zsidó világ, hogy a párab mozgalmakat Keleten Moszkva irányítja. Főcélja volt, hogy a nyugati imperialis musoknak, főleg az angolnak Lorisot törjön az orra alá. És mert ez irányvonalba tartozott a palesztinai arabok heccelése is, sok pénzt, propagandairatot és agitatori küldtek oda is, hogy a „Cionista angol kapitalizmust és imperializmust“ lelődjék. Egy idő óta ez a tevékenység szünetel, de jött helyette egy — másik: Berlin vette át Moszkva eddigi szerepét. A nemzeti arab sajtóban hetek óta élehangú cikkek jelennek meg a „zsidó felfegyverzés“ ellen, mert szerintük a zsidótelek városokban és kolóniákon erősen felfegyverkeztek a zsidók. Mi ugyan ebben sem találtunk semmit, ha védekezni akarnak az arab hordák ellen, de az angol katonaság azon a véleményen van, hogy az arabok uszítása

csak ártalmára lehet ez ország fejlődésének és ezért az „Al Vahda“ napilapot és az „Alsh Arab“ hetilapot 3 hónapra betiltotta. Nablusban pedig szigorú házkutatásokat eszközöltek a hatóságok és ez alkalommal rendkívül sok új fegyvert találtak, „Made in Germany“ felirással.

Az angol és a cionista hatóságok sokáig némán türték, hogy a kikötő német hajóknak matrózai rendkívül sok propagandairattal és egyébekkel felkeressék az „illetékes“ arab vezetőket és a német konzulátus irányításával folytassák a hitleri propagandát a pán arab eszme hívei között. Most már kezdenek ráeszmélni arra, hogy ez nem vezet jóra, mert ha a cél közvelelül a zsidóellenes propagandát, a végső cél: ártani az angol imperiumnak ott és annyit, amennyit lehet. Így volt ez Észak-Afrikában is. Kezdetben az ottani zsidók ellen ment az uszítás, ami végül a Constantine-i pogromhoz vezetett. Ma már látják a franciák, hogy a jelszó máris „Et Franciaország!“. Az angolok is kezdenek jobb belátásra jutni és ezért ez az erély, amellyel ezt a német-arab agitációt most el akarja fojtani. Ha Anglia elég erélyes lesz — amit remélhetünk — akkor Anglia megszabadul attól, hogy Palesztina véres események színhelye legyen, amint volt 1929-ben. Erre akkor többé sor nem kerülhet!...

Zsidók és a görög forradalom

Mi közünk ehhez? ... kérde a tájékozatlan zsidó testvérünk. Mi közünk ehhez, hogy Ventzelosz, ez a ravasz és öreg levantei meg akarja dönteni az athéni köztársaságot? Sajnos, a zsidó szétszóratás azt jelenti, hogy ahol baj van, ott mi vagyunk mindig az első tűzvonalban. Ha sikerül a forradalom, akkor meg pláne csak rossz lehet a görögországi zsidóknak, mert a felkelők egyrésze zsidóellenes elemekből rekrutálódott és Észak-Macedóniában, ahol leghevesebbek a harcok és tartani lehet attól, hogy a békés és egyik oldalra sem húzó zsidó lakosságnak kellemetlenségei lesznek. A legnagyobb harcok Kréta szigetén vannak, ahol már a főváros idején laktak zsidók. Már Matkabeus Simon idején is éltek Krétában zsidók és a rendes időszámítás utáni időben feljegyzések vannak arról, hogy zarándokok mentek innen Jeruzsálembe. A római uralom alatt aránylag elég jó dolguk volt, majd Teodosius idejében elűzték őket onnan. A rendes időszámítás 440 ik évében egy mesianisztikus mozgalom indult meg, majd ezután arabok, bizantinusok és velenceiek uralkodtak rajta. A 14-ik század végén 20.000 lakos közül 1160 zsidó élt ott. A spanyol inkvizíció idején sok menekült telepedett le Kréta, vagy ahogy akkor hívták Kandia szigetén. A krétaiak főzmondásos fanatizmusa dacára, a török uralom alatt elég békességesen éltek. 1867-ben, az a felkelés, amelyet ott

inszenáltak, inkább vallási, mint nemzeti volt, de eredménye az lett, hogy a konstantinápolyi zsidók és görögök között összeközösre került a sor. 1883-ban meg a vérvád mesével izgatták az ottani zsidó lakosságot. 1897-ben összesen 1150 zsidó lélek lakott ott, ebből 20 család Kandisban, 5 Retimoban, a többiek Kanesban. Ez idő óta még kevesebb lett a számuk. Jelenleg görög uralom alatt vannak és Ventzelosz főhadiszállása van ezen a különösen szép és vadregényes égei tengeri szigeten.

Érdekes még megemlíteni itt, hogy a Tel-Aviv nevű hajó, a mely zsidó lobogó alatt járja a tengereket, Athénben fel lett tartóztatva a forradalmi eseményekre való tekintettel.

Maradjatok otthon!

A Neustättiner Kreiszeitung, ez az ismeretlen német sajtótermék érdekes cikket írt legutóbb ezen a címen „Maradjatok otthon, inkább otthon!“ Többek között ezt írja: „Hitler Adolf országa az igazi tolerancia országa! Mindenki éljen. Annak dacára, hogy olyan erős propagandát üz ellenünk a külföldi zsidóság, a mi zsidóinknak egyetlen hajszála sem görbült meg! Békésen mehetnek tovább foglalkozásuk után... De egy nem tetszik nekünk, hogy népiük eme vendégei mennyire otthonosan érzik magukat nálunk. Eddig sem hiányoztak nekünk, de most azután igazán nem akarjuk szabadidőnket velük tölteni. Valóban izlés kérdése s ezt megtakaríthatják volna maguknak, hogy ne ilyen módon figyelmeztessük őket arra, hogy ne terpeszkedjenek mindenfelé, a nyilvános helyeken. Tehát röviden a kívánságunk: maradjatok inkább otthon, ez mindkét félre nézve jobb, hagyják nekünk a helységeinket!“

Igy a steiffini újság. A zsidók tehát ne menjenek sehova, maradjanak otthon. Hiszen valóban nem volna semmi ellenvetésünk ez ellen, ha különben tényleg az otthonmaradásért azt kapnák cserébe, hogy a „hajszála sem görbült meg.“ Ha valóban hagynák őket nyugodtan dolgozni, beresét után nézni és boldogulni. Ha ennek az volna az ára, hogy maradjanak otthon, ez ura fakó, mi is azt mondanánk, hogy maradjatok inkább a családi körben és ne térferegjetek éttermekben, vendéglőkben és kávéházakban, vagy klubokban. Igen, ha ez kihuzná a mérgefogót, minden antiszemitizmusnak. De ez csak kifogás. Mert ha otthonmaradnának, akkor az is baj volna. Hja, a zsidó nem jön közénk, írni a kis steiffiner, gettót csinál magának, utál bennünket, csak a pénzt gyűjti és nem költi. Igen, gyűlöl és utál bennünket, azért nem látogatja helységeinket, — mondanák, ha nem járnának. Mert hogyan és miképp tud úgy cselekedni a zsidó Steiffinben és akármelyik partján a világnak, ami „nekik“ megfelelne? De maradjunk egyelőre abban — hogy maradjunk otthon!...

városházára kísért. Innen Ensisheimbe vittek. A kocsi Sautier gyáros háza előtt állt meg. Amikor kiléptem belőle, hallom, hogy az egyik őrtálló katona így szól a másikhoz: Megjött az apja. Nekem addig fogalmam sem volt arról, hogy miért hoztak oda. Most már sejtettem, hogy fiammal van valami baj. Egy főhadnagy elé vezettek. Van fia Franciaországban? — kérdezte a főhadnagy. — Van — feleltem. — Kövessen. — Emeletre mentünk. Az egyik teremben egész sor magasrangú katonaiszt tartózkodott. S a terem sarkában, két szuronyos katona között, megbilincselve ott láttam az én kis Dávidomat. Nem lehet azt leírni, hogy mit éreztem. A német tiszteknek az az embertelen gondolatuk támadt, hogy velám, az édesapjával igazoltassák halálraszánt fiam személyazonosságát. Ezért hoztak el hazuról a fiamhoz. Junius 29-én tartották meg ügyében a fővárosi tárgyalást. Junius 30-án beszélhetünk vele utoljára, én meg a feleségem. Dávid egyetlen könnyet sem ejtett. Komoly volt, elszánt. Csak egy fájt neki: a mi fájdalomunk. Megtartása a fogtárolat is meghatotta. Utolsó találkozásunkkor azok is könnyeztek. Mielőtt a vesztőhelyre indult, még egyszer írt nekem. Ennyit: „Hazám megboszulja halálomat.“

És Franciaország nem felejtette el a zsidó katona halálát, hanem aureolába burkolta alakját, emlékét is. Szobrot emeltek neki. A

szobor-leleplezésének napján a város virágdíszbe dílozött. Zászlók lengtek minden házon. Francia lobogók. A város egész lakossága ott tolongott a Promenade Lerouléde-en, ahol egyszerű talapzaton áll Dávid Bloch szobra. Talapzata Jules Blum építész műve. Ez áll rajta:

DAVID BLOCH,

akik agyonlőttek a németek.

A talapzaton ércből öntött alak: a hős. Polgári ruhát visel. Két keze bilincsben. A fejét bátran felvett. Keményen néz szembe az ellenséggel. S a halállal. Hannaux, a nagy lotharingiai szobrász műve a David Bloch szobra. Mestermű. A szobor körül díszszőnyeg állt. 11 órakor a kürtök megszólalnak. És élén a francia nemzet képviselőjével, Reynal miniszterrel, felvonul a megye, a kerület, a város, a hivatalos testületek, az egyesületek küldöttsége, hogy meghajtsa a zászlót David Bloch, guewilleri zsidó fiu emléke előtt. Halott csend borul a térre, amikor Wetterlé abbé a szobor talapzatához lép és beszélni kezd. Elmondja, hogy David Bloch husz éves fiút kivégezték. Mi volt a bűne? Hogy fulságosan szerette Franciaországot. Wetterlé abbé Guewiller képviselője a francia kamarában. A képviselő beszéde után a guewilleri maire átvette a szobrot. Most Leon Norman lépett az emlékműhöz: az az ügyvéd, aki Dávid Blocht

a német hadbírószági tárgyaláson védte. — Soha nem lehet őt elfelejteni — mondta. — A hősök hőse volt, a legkülönb mindazok közül, akiknek hasonló sors lett a végzetük. Bátran, szemrebbenés nélkül nézett szembe a halállal. „Mit hozhat fel védelmére?“ kérdezte tőle a hadbírószági elnöke. „Nincs miért védenem magam — felelte ő büszkén, férfiasan. — Francia katona vagyok. Kötelességemet teljesítettem.“ Oly leckét adott a hazaszeretettől s a hazáért való önfeláldozásból, amely emberöltőkön át fog tündökölni, példaként világitani a jövő nemzedékeknek.

Az 1870-i háború veteránjai nevében Sansboeuf elnök mondott nagy beszédet. Majd Elzász minisztere tette le a Köztársaság köszoruját David Bloch szobrára, amely előtt a díszszőnyeg meghajtotta a francia lobogót.

A nap aranyos sugaraival elárasztotta a Promenade Derouléde-t. A zászlók fennem lobogtak. A trombita szól. Vezényszavak röpködtek a levegőben. A szuronyok s a kardok megvillantak. A szónokok megittasultak hangjuktól. A tömeg éljenzett. A bronzhős férfian, a példátmutató bátorság gesztusával állt márványtalapzatán.

S a szobor tövében a kegyelmes urak, képviselők, tábornokok között egy megtört, szomorú öreg zsidóasszony sirt, halkán, keserve. Az édesanya siratta fiát.

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

"Népünk" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Weadar 10, március 15.

Szombat: Weadar 11, március 16. פֶּרֶשֶׁת זִכּוֹר

Heti szidra: ויקרא

Heti háftóra: ויאמר

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.55

gyertyagyújtás 6.05

Isztentisztelet kezdete 6.10

Szombat befejezése 7.10

Hétfő, márc. 18. תענית אסתר (Eszter böjt)

Kedd, márc. 19. פורים (Purim).

Szerda, márc. 20. שושן פורים (S. Purim).

Purim

Adar 7 — Adar 14

A midrás szerint: midőn Haman sorshuzása Adar havára esett, ezt jó ómennek tekintette, hogy álnok terve, az összes zsidók kiirtása, megvalósulhat, mert tudta, hogy ebben a hónapban halt meg a zsidók legnagyobb prófétája: Mózes.

Azonban volt egy férfi, is *Jehudi hojo*, Susán fővárosban és neve Mordecháj, aki annyit nyomott a talpán a maga korában, mint *Majse rabénu*, akil szintén is szóval jellemez a Tóra, mint Mordechajt a *Megillah*, *Ki zeh Majse hois*. És tényleg, Mordecháj idejében ismét elfogadták és elfogadtatták gyermekkelkel Mózes régi törvényeit: *kimü vökbilü — kiblü má sekbilü kövür*... Meri Hamán bukása után az életveszedelemből csodásan megszabadult nép épügy hajlandó volt az isteni törvények elfogadására, mint a Szinji hegyénél, az egyiptomi kiszabadulás csodás epizódjál után.

És milyen körülmény tette Mordechajt képessé arra, hogy egy "második" Mózesé váljon? Nagy képzettsége és nyelvismerete, melynek következtében a hásvéros-udvarába került, ahol mint tisztviselő megminte a király életét egy őrszestakvés alkalmából, az idegen nyelvekben való jártassága folytán. És a főbbi aztán könnyen ment. Midőn megfordult a kocka, mint a királyné nagybátyja, alkirályi rangjával imponált egy a keménynyaku zsidó népnél, mint ahogy megállotta a helyét mint 127 tartomány kormányzója. Ime, már évezredek előtt is találunk népünk történetében férfutatót, akik a korszellem és műveltség magaslatán állottak és mégis ragaszkodtak a Tórah minden egyes parancsához, akárcek József az alkirályi Egyiptomban, valamint később Dániel és koriársai Babilonban.

De jóval később, 1135-ben a r. i. sz. sz. született egy másik nagy Mózes, akinek a 800 éves jubileumát az egész világ zsidósága megünnepli. A kiról azt mondják: *Mimöse ad Móseh lau Kom kömöseh*, hogy ő hozzá hasonlót épügy nem találtak az egész föld kezekegén, amint azt az első Mózesről mondja a Tórah. Ez a Mózes, Majmun fia, vagyis a törvényhü zsidóknál röviden *Rámbánnak*, a moderneknél pedig *Matmonidesznek* nevezett egyik legnagyobb szelleme a zsidóságnak szlatán nagyvilági műveltsége, univerzális képzettsége folytán lett a szultán orvosává, kora legnagyobb emberévé. Ez nem akadályozta őt meg abban, hogy mint a Misna Tórah szerzője, a vallásos tudomány dóság nagy Rámbámjává váljon. Ő a saját életével szolgálta a fényes bizonyítékot híres tanítétele igaza mellett, hogy a vallásos életmód és felfogás tekintetében az arany középuton kell haladni, minden szélsőség kerülésével. Amint már a talmud bölcsei is az Alyák szakaszában a *Tauroh im derech Erec*, vagyis a vallás és műveltség összeegyeztetése érdekében kardoskodnak.

És hogy ez a felfogás a leghelyesebb és leginkább célravezető, napjainkban is, arra nézve jellemző, hogy épen *Adar hetedikén* Majse Rabénn halálózási napján, amikor a zsidóság elhunyt nagyjairól emlékezünk, olyan neveket találunk a vesztesség listán, mint dr Meier *Hildeshenner* berlini, dr Sámuel *Spitzer* hamburgi, dr S. Bär *Bamberger* kisingeni és dr I. *Onderpoytzer* amsterdami világhírű rabbi és géonok z. c. i. Hogy a társadalomban vezető szerepet játszó intellektuelek és tudósok között is vannak a történelmi zsidóságnak lelkes apostolai, azt mutatja az a körülmény, hogy az év halottai között van dr I. *Caro* frankfurti és dr Lipman *Schlesinger* hamburgi professor. Párisban a napokban halt meg 77 éves korában egy katonatiszt: *Comandant Armand Lipman*, aki a neuley rabbi fia volt és fényes katonai karrierje dacára a franciaországi tórahü zsidóság vezetője volt. Közismert, hogy báró *Edmund Rothschild* is a palesztinai Jisuv apja és legnagyobb jövedője, ha nem is volt olyan talmudtudós és cádit, mint a boldogult apóse, a frankfurti báró *Wilhelm Carl Rothschild*, de *felémelte a szavát és minden befolyásával küzdött a radikális biblia kritikkának a jeruzsálemi egyetemen való tanítása, valamint a chilul sábosz ellen számbalozó izben, Söt Bialikról, az új héber nyelv prófétá-*

járól is hozzák a lapok, hogy amint mindig harcolt a hagyományellenes héber irodalom ellen, úgy utolsó órájában is a sábosz fejezet volt fellepozva a kezében tartott biblijában, amidőn halva találták.

Mordechájról mondja a *Megillah* utolsó szava, hogy: *rocij lörajo echov*, kedveit volt a legöbbsi vérenél. Ebből a böcsék azt következtetik, *völej kol echov*, hogy neki is volt ellenzéke, amely minden esetre kisebbségben volt. Amint a nagy Rámbánnak is voltak ellenzői, akik halála után a *Móre nevochim* c. bölcsezzeli művét elégették. De amint Mordechájról tanuskodik az Irás, hogy végül is belátták, hogy mindig csak népe üdvét és békejét tartotta szem előtt: *dajrés taiv lödau vödaüvör solaum löchol zárul*. Ugy a nagy Maimonidesz is csakhamar rehabilitálva lett és a zsidóság minden irányzata meghódított és az elismerés pálmáját nyújtotta nagy szellemének, úgy mint ma a nyolcszáz éves évforduló alkalmával.

Vajha most is találkoznék a zsidóság különféle irányzata a Tórah és Erec Jisroel munka piattformján, az ártalmas viszályok és civakodások helyett, amelyek intra et extra muros, úgy a Szentföldön, mint a goluszban csak Chilul Hásemet okoznak. És akkor revách vöhácolo jamand löjhudim, Isten segítségével most is megmenekülünk a felelőtlen csapdából, a hitlerék és vajdák, koruk amalekjá és hámnája minden machnáclója dacára.

(Dr F. S.)

— **Dr Kecskeméti Lipót főrabbi 70 éves.** A napokban ünnepte az oradeai (nagyváradi) kongresszusi hitközség ősz főrabbiának és lelkipásztorának 70-ik születésnapját. Dr Kecskeméti Lipót élete, működése nyitott könyv a zsidóság széles rétegeit érinti. Több mint 40 esztendeje áll az oradeai izr. hitközség élén. Látott generációkat jönni és generációkat "menni" és mindenkor ott állott, mint igazi lelkipásztor hívei mellett, akik rajongásig szeretik és tisztelik. Ez a szeretet és tisztelet nyilvánult meg eme szép jubileuma alkalmából is, amikor is nem csak hitközsége, hanem mindenhol, ahol nevét ismerik gratulációkkal halmozták el. Tudosnányos munkássága, egy több mint emberöltőnyi megfeszített értékes munka megnyilatkozása, amelyet mindenütt értékelnek, ahol szeretik a zsidó tudományt és magasfoku filozófiát. Dr Kecskeméti Lipót sok tekintetben nyihitt az utóbbi években, a Palesztina felépítéssel kapcsolatos fellegőségében és azokat is hívei közé számíthatja ezáltal, akik eddig bizonyos szempontból távol állottak tőle. Kívánjuk az ősz főrabbinak, hogy még sokáig buzdítója, lelki vigasztalója legyen hitközségének és puritán lelkületének lángjával világítsa meg híveinek a helyes utat.

— **Eljegyzés.** Selzer József leányát *Ajátát*, aki a petachikvai iskola tanítónője, eljegyezte *Blaustein Dávid* (Danzig-Haifa Karmel) a Brith Trumpeldor szervezet egyik ifju vezére.

— **A munkacevoi főrabbit felmentették.** A munkacevoi főrabbi a napokban hadbíróság előtt állott. Azzal lett vádolva, hogy a csehszlovák köztársaság biztonsága ellen vételt, azzal, hogy nyíltan hangoztatta azt a nézetét, hogy a múlt évben Karpatorussban dühöngő tifuszjárvány égi büntetés azért, mert a cionisták és a héber nyelvet használók vétettek ellene. Azonkívül sértő kifejezéseket használt a héber gimnázium ellen és a szülők ellen, akik odajáratták gyermekeiket. Spira főrabbit, a tárgyaláson felmentették, azzal a motíválással, hogy ő nem a zsidó nép ellen lázított, csak a héber gimnáziumban divó biblia-kritika ellen, amelyhez neki, mint hitközsége egyházi fejének joga van. Spira főrabbi legújabb esete egyik láncszeme annak a harcnak, amelyet évek óta folytat a cionisták és főleg a héber iskolák ellen. Ebben a harcban átkok kimondása és bojkott mozgalmak sem tartoznak a ritkaságok közé. Ma már ott tartanak, hogy mindazon szülők, akik gyermekeiket a héber gimnáziumba járatják, a Spira hívek által bojkottáltatnak, akár legyenek azok megszárosok, élelmiszerkereskedők stb. A felmentő ítélet folytán Spira főrabbi még kíméletlenebbül fog eljárni a héber iskolák és a cionisták ellen.

— **Egy oradeai fiatalember művészi karrierje.** Bucuresztiben a napokban megívott előkelő és műértő közönség előtt próba-énekletést tartott *Zakar (Zuckermann) Dezső*, aki korábban a budapesti Opera tagja volt, most pedig a román fővárosban akarja megkezdett karrierjét folytatni. A *Dimineața*, *Curentul*, *Adeverul*, *Lupta* és *Universul* című

nagy lapok dicsérő kritikát írtak a fiatal kultúrál hangu énekesről és feszült érdeklődés előzi meg, néhány nap múlva tartandó koncertjét. A bucuressti koncert után erdélyi körutrá indul *Zakar Dezső* és természetesen Oradeát is meglátogatja, ahol kiterjedt rokonsága van, közülük sógora *Szenes Antal* városi vízműüzem főmérnök-igazgatója, valamint a jelenleg Bucuresztiben élő *Rózsa Rezső* nagykereskedő.

— **Halálozás.** Mély gyászba borította Beregszász vallásos zsidóságát *Schwarz Salamón* ak 79 éves korában szombaton bekövetkezett halála. A megdicsőült a hírneves *"Kajf Arjéh"* szerzőjének méltó fia volt, aki orih. közügyekben, fiatal kora óta az első sorokban volt található. Az összeomlás előtt évlizedeken keresztül a magyar Orih. Központi Bizottság tagja volt és nagyszínvonalu egyéniségénél fogva mindenütt, mint orih. autoritás volt elismerve. Hosszu éveken át a hitközség elnöke volt. Három évtized előtt a talmudtudósok számára beszhamidrost építtetett, amely azóta a beregszászi vallásos hívők centruma. Vasárnap temették, a város és környék ezrekre menő részvétel mellett. Két fia: R. Zélig és R. Jákajy (a debreceni főrabbi veje) bucsuztatta, majd *Zucker* beregszászi rabbi és *Klein* nagyszöllősi főrabbi mélyenjáró heszpedekben méltatták a megdicsőült nagy érdemeit és kiemelték a vesztéséget, amely halálával a klat, a közösséget érte. — תנצבה

— **Ungvár zsidó lakosságának a száma.** A legutóbbi nyilvánosságra hozott statisztikai adatok szerint 1933 január 1-én Ungvárnak 26.675 lélek száma volt. Ezek közül zsidó nemzetiségűnek vallotta magát 5.897, míg 1.460 más nemzetiségűnek ugyan, de zsidó vallásúnak. Így ma Ungvárnak összesen 7357 zsidó lakosa van.

— **Amiben a Vatikán ujságja mintaképnek állítja a zsidókat.** Rómából jelentik: Az *"Osservatore Romano"*, amely a Vatikán hivatalos lapja, nagyon érdekes cikket közöl palesztinai levelezője tollából, amely azzal foglalkozik, hogy a palesztinai főrabbinátus erő. kampányt kezdeményezett a szombati nyugalom megóvása érdekében. Tel Aviv — írja a cikk — a cionizmus metropolisa, amely egyetlen városa a világnak amelyben 100 százalékos a zsidó lakosság, miattaszerül harcot folytat a szombati általános nyugalom megtartása érdekében. Imponáló tömeggyűlések, meetingek zajlanak e, ahol a szónokok erőteljes hangon követelik a szombati szentességének betartását. A Vatikán hivatalos és legfőbb lapja azt írja, hogy a zsidók legújabb, a szombat érdekében megkezdett "keresztes háborúja" mintaképe lehet a világ katolikusainak arra nézve, hogyan kell harcolni a vasárnapi munkaszünetért. Ne feledjük, hogy vallási téren tanulhatunk a "másvallásuaktól" — ezzel fejezi be érdekes cikkét az *"Osservatore Romano"*.

— **Két zsidó orvos megtalálta a rák kórokozóját.** Párisból jelentik: *Bezredka* és *Grosz*, két közismert párisi orvos bejelentette a francia Akadémia legutóbbi nagygyűlésén, hogy hosszas kutatások után, végre megtalálták a rákot okozó baktériumot. A kórokozó megtalálása után, már nem volt nehéz megtalálni a rák gyógyítására alkalmas szerit, amit ugyancsak megtaláltak és abszolút sikeresen alkalmazták. A két zsidó orvos bejelentése s bizonyítottakai mély hatást gyakoroltak az Akadémia tagjaira s a párisi sajtó most nem foglalkozik mással, mint a rákkutatás eme szenzációs eredményével.

— **Az idők jele.** Az elmúlt hét egyik estéjén *Mincha*-ma előtt, a munkácsi templomban, nagy meglepetés érte a minden nap templomba járó híveket. Imádkozás előtt, az egyházi felment a pódiumra és a következő bejelentést tette: "Mi, kultusz/tisztviselők tudomásotokra hozzuk, hogy két hét óta egyáltalán nem kaptunk fizetést és nem áll módunkban mást tenni, minthogy koldulni menjünk, ha azt akarjuk, hogy családunkkal együtt éhen ne halljunk". A bejelentés nagy konsternációt keltett a hívők között és erős visszhangot hívott ki a hitk. vezetőséggel szemben. — Szomorú, hogy a hitközségek vezetőségei, akik az elmúlt években egymást leváltották, oda jutatták eme nagy hitközségei, hogy az a tagok áldozatkészsége dacára, sem tudja ma már a tisztviselőket honorálni, mivel a machlokák oly mértékű adóságra verték a közösségeit, hogy ezek költségei emésztenek fel minden anyagi energiát.

PALESZTINA

A haifai kikötő rohamos fejlődésére való tekintettel a kormány elhatározta, hogy a vasútvonalat kiépíti egészen a haifai kikötőig, ahol állomást és postát is felállítanak.

A Szovjet palesztina-exportja 1932-ben 99.000 font volt. Ezzel szemben 1933-ban 158.000-re emelkedett. Míg 1934-ben meghaladta a 200.000 fontot, Palesztinának ugyanakkor teljesen megszűnt az oroszországi exportja.

Jeruzsálemben hivatalosan közzétették, hogy a jövőben Palesztinában csak »polgárokat« és »külföldieket« tartanak nyilván. Eddig ugyanis egy harmadik kategória is fennállott, amennyiben az állampolgársággal nem rendelkező, de tartózkodással bíró bevándorlókat, mint »lakókat« regisztrálták. Egyidejűleg kihirdették, hogy a törvény előtt minden palesztinai lakos egyenlő. A kormány deklarációja nagy izgalmat keltett az országban, mert nem tudják, hogy az új törvény hogyan fog működni a gyakorlatban.

A haifai-iraki Petróleum Company szállító munkásai, akik 3 zsidó és 67 arab munkásból állnak, szimpátiá sztrájkba léptek a több sztrájkoló munkásokkal való szolidaritás kifejezésére. A sztrájkoló munkások száma meghaladja az 500-at.

Weizmann Telavivban nagyabásu beszédet tartott, amelyben élesen állást foglalt a mai palesztinai viszonyok ellen. Ma Palesztina úgy néz ki, mondotta Weizmann, mint ahová átvitték az egész galuthot. A cionista kongresszus feladata, hogy megakadályozza ennek a szellemnek terjedését és veszen gátat a romboló erőknél.

A rochovoti sztrájkban 48 munkás sztrájkbalépést követően a bíróság ítélt.

Tel-Avivban, a Népházban, nagy népgyűlés volt a szombati nap nyugalmanak betartása érdekében. Syrhis, a telavivi hitközség elnöke vezette a meetinget. Fő szónok volt Rav Mater Berlin, a Mizrahi szervezet vezetője. Rokach, polgármester helyettes bejelentette, hogy az 1925-ben felfüggesztett szombati tartást megfigyelő rendeletet újból életbe fogja léptetni. Akik Palesztinába jönnek, tartásuk köteleességüknek, hogy őseik hitét tiszteljék. Ezenkívül a legnagyobb telavivi zsinagógában megtartott gyűlésen, ahol Kook korábbi hatásos beszédével foglalt állást a szombatvédelem mellett és Uziel telavivi főrobbi ismertette a szombatvédelmi kampányt, összeülésekre került a sor az utcákon, amikor is tíz ember megsebesült tizen pedig letartóztattak. A szombaton nyitvatartó üzletek kirakatait a zendülők bezárták.

Haifa városi tanácsa elhatározta, hogy a Barclays-Banknál 28.000 font kölcsönt vesz fel egy higiénikus vágóhid építésére és 25 dunam földet szerez meg a célra a Shemen-gyár mellett. — A Kremen-féle vasúttelep az elmúlt héten hozta először forgalomba az országban előállított vascsöveit.

A palesztinai áramfogyasztás elmúlt évi eredményeit a napokban hozták nyilvánosságra. E szerint 1934-ben Palesztina 34,5 millió kv. áramot fogyasztott, szemben 1933 év 20 millió kv. jával. Ez a hatalmas emelkedés legjobb bizonyítéka a palesztinai ipar óriási fejlődésének.

A Keren Hajjeszod által 1926-ban alapított Jelzőlogban az igazgatója, Siegfried Hoffman kijelentette, hogy a bank tőkája 1933-ban 52.000 font volt, míg folyó éven elérte a 250.000 fontot. A bank részvényei után 7 százalékos osztalékokat fizetett.

Haifában 5000 font költséggel egy rituális fürdő építését határozták el és követték a hitközség tanácsától, hogy ennek költséget teljes egészében fedezze. A Kenészesz-Israel csupán 2000 font szubvenciót utalt ki a rituális fürdő céljaira.

Haifában legközelebb megnyílik az első modern hangosfilm színpad a Hadar-Hakarmelen. A színháznak 1600 ülőhelye van. Az építéshez és díszítéshez szükséges anyagokat tulnyomó részben belföldön szerezték be. A selyem színpadifüggőnyt a Bét Hechalucban szőtték. A tervezést Gre soff mérnök Haifából és Fogel mérnök Tel-Avivból végezték, míg az építkezést Ginzburg és Schwartz mérnökök által történt.

Lord Melchett követeli Transjordánia megnyitását a zsidó bevándorlás részére. Lord Melchett a „Times”-ben foglalkozik Transjordánia mandátumával és követeli, hogy Anglia, úgy saját, valamint egy összefüggő államegység megteremtése érdekében, mely által a két szomszéd territórium össze kapcsolhatnák, nyissa meg Transjordánia kapuit a zsidó bevándorlás részére. Lord Melchett rámutat arra, hogy a mai helyzet Palesztinában krízishez vezethet, amely a cionista végcél megvalósulásában meggátolhatná. Ezzel szemben Lord Melchett rámutat azokra az előnyökre is, amelyek a Brit Birodalom részére kifejlődhetnek, ha oly fontos gócpontján a brit érdekeltségeknek egy nagy zsidó népesedés telepszik le.

Wauchope főkörmányzó az elmúlt héten felkereste a Kvuca Givat Brenner, ahol 350 németországi chaluc telepedett le. Ugyanígy látogatást tett Bét-Channanban, ahol Bu góriból 70 zsidó család helyezkedett el. A főkörmányzó mindegyik kolónián egy-egy órát tartózkodott.

1600 palesztinai mohamedán zárán dokolt el az elmúlt évben az Izalámok szent városába, Mekkába.

Nagy zsidó munkás-hiány Palesztinában. Palesztinában egyre érezhetőbbé válik a zsidó munkáskezelés hiánya. Az elmúlt héten 100 chaluc jött, akiket a mezőgazdaságban ezonnal alkalmaztak. Országszerint nagy kereslet van és felhívásokban igényelnek zsidó munkásokat. Rison Löcönban rövidesen újabb ezer dunamnak a beültetését hajlják végre. Ugyanott néhány új ipari vállalkozás is létesül. Közülük egy nagy butorgyár, egy sörgyár, egy gummitárnyár stb. Ugyancsak Rison-Löcön környékén több száz ház épül és új utakat létesítenek. Rison-Löcön több száz zsidó munkást igényel, hogy a mezőgazdaságban, építkezésben és az iparban előállított munkás-hiányt pótolja. — Hasonló felhívást intéz a Pardes Chana is, ahol 700 dunamnak újabb beültetése azért szenved hátrányt, mivel a megfelelő zsidó munkaerő nem áll rendelkezésére. Hasonló panaszok érkeznek Nesz Ciona, Chendera, Emek Chefer, Hadaria és a többi kolóniáról is. A „Jachin” nevű szövetkezeti alapon álló munkás szervezet, amely több száz dunamon szándékozik Jeruzsálem melletti gyümölcsfákat és más ültetvényeket plántálni, szintén sürgősen újabb zsidó munkásokat keres.

A palesztinai kormány a folyó évi költségvetésben ismét a célokra 250.000 fontot (cirka 180.000.000 leír) irányzott elő. A kormány ellenben nem fogadta el a Vaad Leumi ama javaslatát, hogy a kormány támogatja a zsidó iskolák részére, a zsidó gyermekek arányszámát szerinti emelje.

A kedvező időjárás folytán, Palesztinában a legjobb termés kilátások vannak.

Tel-Avivban a főkörmányzó jelenlétében lerakták a Mérnök és Architektúra épületének alapköveit. Ez az intézmény, mely Palesztina újjáépítésében nagy szerepet fog betölteni, a geológiai termékek és építőanyagok kutatását lesz hivatva elvégezni. Rokach mérnök kihangsúlyozta az új intézmény fontosságát. Diezengoff polgármester pedig nagyon fájlalja, hogy ezen intézmény nem teremthető meg akkor, amikor Tel-Aviv városát felépítették, azonban még most sem tartja elkésztettnek, hogy egyes részeket lebontsanak és újjáépítsék. A polgármester felhívást intézett a hallgatósághoz, hogy építsék fel igazi pomádájában a várost, hogy arra az elkövetkezendő nemzedékek is büszkék legyenek.

A Mount Zion gőzöst február 20-án avatták fel a haifai kikötőben. Ez az első hajója a Palesztina Maritime Lloydnak, amely Constanza és Haifa között, palesztinai lobogó alatt, a rendszeres forgalmat fogja lebonyolítani. A társaság nevében Tubior, a haifai zsidó hitközség nevében G. Levin, a Hadar Hacarnel nevében Aleinikoff mondtak üdvözlő beszédeket. A Mount Zion 5.300 tonna, a legénység 41 tagú, ebből 21 zsidó. A kapitány, Ertch Hirschfeld, ismeri tengerjáró, szintén zsidó.

Szíria francia főkörmányzója éves gazdasági tervet dolgozott ki az ország fejlesztése érdekében. A terv kerestülviteléhez 180 millió frank befektetés szükséges. A terv mindenekelőtt a beyruthi kikötő kiépítését irányozza elő, valamint nagy vízügyi munkálatokat, vasúti hálózat kiszélesítését, amelynek legfőbb célja, hogy Szíria és Irak között közvetlen összeköttetést teremtsen. A terv kerestülviteléhez külföldi kölcsönt akarnak igénybe venni, ami azonban nem sikerrel kecsegtet, úgy, hogy legújabb híreszerint belföldi kölcsönnel akarják a nagy szabású gazdasági tervet megvalósítani.

A tel-avivi város vezetőség és Kuppát Cholim, munkás betegsegélyző közeg megállapodás jött létre, hogy együttesen veszték át a város gyermekvédelmét. Tel-aviv északi részében egy új klinikát építenek, amelyben egy a városból, mint a bárhonnán jelentkező anyáknak és a szülés előtt állóknak, díjmentesen is megfelelő védelmet biztosítanak.

A petach-tikvai telep vezetősége szavazati többséggel elhatározta, hogy addig nem vesz részt az Aszéfát Hanivcharim gyűlésén, amíg nem határozzák el, úgy annak mint a Vaad Leuminak világnézeti alap szerinti összeállítását.

A jeruzsálemi mufti új pártja. A jeruzsálemi nagymufti és csoportja új pártot szándékozik alapítani, amelynek neve: „Palesztinai Arab Párt”. Az új arab párt programja a következő: Az arab államok közös föderációjának megvalósítása, amelyben Palesztina teljesen függetlenítve lenne és harc az ellen, hogy Palesztina egy zsidó Nemzeti Olíhon legyen. A palesztinai araboknak politikai, gazdasági és szociális helyzetének feljavítása. Az első szervezeti gyűlés nem nagy sikert mutatott, mivel a 60 meghívott közül, az összejövetelen csak 16-an jelentek meg.

A Jeruzsálemi egyetemi hallgatók, főként a Hisztadruth hívei, az elmúlt héten hatalmas szombati autóbusz-kirándulást terveztek a városon át a Kirjath Anovimba. Az orthodox zsidók képviselői miután nem sikerült őket lebeszélni tervükről, nagy tüntetést rendeztek ellenük. A vallásos zsidó ifjak az autóbuszok elé fektettek, hogy így akadályozzák meg a szombati szegést. A diákok azonban fantorihatalanul kitartottak tervük mellett és a rendőrséget vették igénybe, hogy utjukat megtisztítsák a zavarártó megöltől. A rendőrség valóban brutálisan nekifordult a szombatvédő gardának és hamarosan szétverte őket. Három bocher letartóztattak. A hisztadruthista diákok a nagy szerű győzelmük után természetesen továbbrobogtak. A letartóztatott bocherok szabadonbocsátása érdekében intervenció történt.

A palesztinai illegális bevándorlók kérdése állandó izgalomban tartja nemcsak Palesztina lakosságát, hanem a világ zsidóságát is. Az angol alsóházban is napirenden vannak a felszólalások az illegális bevándorlók ügyében. Különösen Wedgwood ezredes tartja szönyegen a kérdést, aki az elmúlt héten is interpellációt intézett a gyarmatügyi miniszterhez a bebörtönzött illegális bevándorlók ügyében. A miniszter kijelentette, hogy tudomása szerint jelenleg 112 illegális bevándorló van börtönbüntetésre ítélve, akiknek nagyrészt rövidesen kaució ellenében szabadlábra helyezik. Wedgwood ezredes felvilágosítást kért arra vonatkozólag is, hogy a végtelenségig joga van-e a kormányzónak ezeket a szerencsétlen embereket fogságba tartani. A miniszter szerint a fogság mindaddig tart, amíg a foglyokat nem tudják át szállítani illetőségi helyükre. Egyébként a kormányzó kész a megfelelő kaució ellenében az elítélteket szabadlábrahelyezni.

Afulában a napokban folytak le a községi választások, amelyek a következő eredménnyel jártak: A Hisztadruth 4, a kézművesek 2, a háztulajdonosok 4 és a demokratikus háztulajdonosok 2 mandátumot kaptak.

Milliókat érő ajándékot ad...

esetleg az, a ki valamely hozzátartozóját egy osztálysorsjeggyel lepi meg. — A szerencse nem jön magától, hívni kell kitaróan és bizalommal. — Játsszon az osztálysorsjátékon s az eredmény előbb-utóbb jelentkezni fog.

Március 15-én van az első osztály huzása.

Vegyen vagy rendeljen postán még ma sorsjegyet!!!

Főelárusítók:

Arad:	Banca Goldschmid Casa de păstrare generală.	Oradea:	Banca Dacia, » Union
Braşov:	Fortuna Alex. Enkelhardt.	Târgu-Mureş:	Ernest Révész
Cluj:	Banca Ilescu s. a. Institutul comercial de credit Economia succ.	Timişoara:	Banca Centrală Banca de Scont Banca Timişoarei

A cluj Chevra Kadisa vasárnap délelőtt tartotta évi közgyűlését, amelyen László Gyula elnök bejelentette, hogy a Szentegylet ebben az évben fogja megünnepelni százéves fennállását. Kiemelte az utóbbi tíz esztendő aktív munkáját, amely reményt ad arra, hogy a chevra korlátív munkáját fejleszteni fogja és rövidesen az aggmeházát is megnyitja. Határozat becsületét e szavakkal zárta: „Társak megkedves chevra testvéreink a Szentegyletet továbbra is jóindulatukba és támogatásuk erejében felül is, mert csak így lesz abban a helyzetben, hogy a reá várakozó sok-sok szép és nemes zsidó intézményt megteremse, fenn tarthassa és fejleszthesse”. Mózes Elek titkári jelentésének kimagasló része, hogy a folyó évi segélyszámla félmillió lett emésztett fel. A Zsidókörház és a Chevra közötti viszony a lehető legbarátságosabb. A statisztikai réserről kiemeltük: az elmúlt közgyűlési évben 183 halottat temettek. A Malbis Arumim terhére 150 szegény gyermeket ruháztak fel, az egyetlen orvos 1500 esetben részesítették gyógykezelésben a szegényeket. — A közgyűlés, amely a felmentvényt megadta, határozati javaslatot fogadott el az Aspis Samuélé örökség használatának megváltására tárgyában. Ez az alapítvány ugyanis fundamentumát képezheti egy új intézménynek, a régen várt aggmeházának.

— Szobor egy zsidó kardalosnak. A prágai városi tanács elhatározta, hogy Frantisek Skroup zsidó kardalosnak a város egyik legszebb részén szobrot emel. Skroup szerény hitközségi tisztviselő volt, majd a régi Geist zsinagógában karénekes lett. De nem azért a minőségéért járt neki egy fejlődő nagyváros legszebb részén emlékmű. A cseh nemzet nagy fia azáltal lett, hogy ő a szerzője a cseh nemzeti himnuszának. Most száz éve komponálta a „Hol a hazám” kezdetű dalt, amely egy színmű betéte lett s így került a nép ajkára, a háború után pedig ebből lett a nemzeti himnusz. Skroup az amszterdami zsidó temetőben nyugszik és szó van róla, hogy hamvait ünnepélyesen hazaszállítják és szülőföldjén temetik el.

— Félrevezetés, ha zsidó németnek vallja magát. A dortmundi „Westfälische Rote Erde” hirt ad róla, hogy Gellerkirchenben állandóan látogatta a hatóságokat egy szivarjárási utazó. Utóbb kiderült róla, hogy zsidó. Ezek után a lap megírta róla, hogy „ez a tolatódó zsidó nemcsak a hivatalos órák alatt merészkedett a tisztviselőket felkeresni, de ezt azzal a szemtelenséggel te

tétzte, hogy zsidó származását a német üdvözléssel igyekezett elleplezni.” A tisztviselők állítottak azonban mesterkedéseln és hü német szellemüknek úgy adtak kifejezést, hogy az illetőt egyszerűen kirúgták. Amint látható — írja a lap — a zsidó népelleneségek újra munkában vannak, hogy a maguk módján a jóhiszemű németeket kizsákmányolják. Emellett nem ótlják, hogy a német üdvözlés felhasználásával szeressenek mindenhova belépést. — A Frankische Tageszeitung Ludwig Bachmann Schreierstrasse 21 alatti kereskedőt rója meg, hogy fajt hovatartozandósága elleplezésére üzleti levelezésében „német üdvözléssel” köszöni a címzetteket . . .

— Meghalt egy chaluc. Hétfőn hajnalban meghalt Clujon Wieder Majer toplitai chaluc, aki a mizrachi telepén készült a palesztinai utra. Az erős fizikumu 20 éves fiu a kovácsmesterséget tanulta és őszkor már ment volna, mert mestere, Salamon Géza, aki önálló kovácsmester Haifában, hívta. A teljesen elárvult fiu nagy ambícióval üzte mesterségét és boldogan beszélt arról, hogy nemsokára Erec Jiszráelban folytathalja hivatását. Pár héttel azelőtt megbeiegedett, de utolsó percig remélte, hogy fölépül és eljut Erec Jiszráelbe. Temetése hétfőn délután 2 órakor volt az ort. chevra székházból a zsidó ifjusági szervezetek nagy részvételével. A tragikus halállal elhunyt chalucot Sirohli Ferenc chevra-rabbi bucsuztatta. Az imákat Weisz főkantör énekelte.

A magyar antiszemitizmust zsidók csinálják

A Magyarok Lapja című fajvédő ujság a következőket kesergi: „Napilapjaink tulnyomórészt zsidók tulajdonában és zsidók szerkesztésében jelennek meg. Még a kormánylapoknál, a Budapesti Hirlapnál, a 8 Órai Ujságnál és a Függelenségnél is szép számmal vannak zsidók. Használó a helyzet a magukat „kereszténynek” hirdető lapoknál is. Pl. a Magyarság azzal dicsekszik, hogy nincs zsidó munkatárs, holott munkatársai közül hétnek ereiben zsidó vér folyik, egynek zsidó felesége van, kiadóhivatali igazgatók közül az egyik a pécsi rabbi fia, a másik mohamedán vallású zsidó. A helyzet szomorú az Uj Magyarságnál is, mert itt meg három belső munkatársnak van zsidó felesége s egyik fontos rovatnak vezetője félzsidó. A Központi Sajtóvállalat katolikus jellegű lapjainál az, egyik belső munkatárs neve a Zsidó Lexikonban is szerepel, több megkeresztelt zsidó, félzsidó, vagy zsidó asszony férje. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy egyetlen magyar, zsidómentes napilapunk sincsen”.

A helyzet kétségtelenül szomorú, amennyiben ez a felsorolás megfelel az igazságnak. Ha az árja élv a szélső jobboldalon ilyen rosszul fest, akkor valóban nincs okuk a jobboldali lapoknak, hogy annyira lelkesedjenek a német példáért. Honnan fognak Milotayék árja kiadóhivatali igazgatót, rovatvezetőt és munkatársat szerezni? Ebből a cikkből egyébként azt is megállapíthatjuk, hogy az antiszemitizmus terjesztéséhez színárját nem is kapni, azt csak olyanok tudják szívet és hozzáértéssel végezni, akik ezzel „a maguk felekezeti helyzetét akarják” klengesztelni. Szomorú egyébként, hogy olyanok adják magukat oda ily eszköznek, — meggyőződésük ellenére — akik jól tudják, hogy az antiszemita heccnek valótlanságokon épülnek fel.

— Az öregáti zsidóság hódoló táviratban a jogegyenlőség védelmét kéri a királytól. Bucuresiből jelentik: A fővárosi összes zsidó egyesületek és szervezetek Dr. Fildermann elnökletével ülést tartottak, amelyen kimondták, hogy a Vaida-féle és más hasonló akcióval fenyegetett jogegyenlőség védelmére sorompóba lépnek. Egyben a következő táviratot küldték Öfelsége a királynak: A zsidó szervezetek és egyesületek gyűlése, Felséged iránt határtalan bizalmuk és mély hűségük hódolatát fejezik ki. Tudomásunkra jutott, hogy bizonyos mozgalmak a polgári jogegyenlőség megsemmisítésére törnek, a gyűlés azt a reményét fejezi ki, hogy Felséged épenugy, mint nagy elődje, I. Ferdinánd, a felejtethetlen és áldott emlékü király, nem fogja megengedni, hogy megcsorbítsák a törvényben és alkotmányban megszentelt jogait annak a népnek amely évszázadok óta él az országban és a Trón és Haza szolgálatát mindig hűségesen teljesítette.

— Ez év rabbihalottjai. Hitközségeink legnagyobb részében Adar 7-én és Erev Ros Chodes Niszankor a Chevra Kadisa kegyelettel emlékszik meg az egy év óta elhunyt rabbikról és róluk emlékbeszédet tartanak. Az alábbi névsort az elhalálozási sorrendben jegyeztük fel. R. Oser Ansil Jungreis, Fábánháza, R. Majse Kliens, Tibériás, R. R'uvén Slajmal Jungreis (rabbi), Jeruzsálem, R. Pszachjé Krausz, Kovácsvágás, R. Czi Horowitz, Nagyszében, R. Smúel Spitzer Hamburg, R. Majse Grünberger (dajon), Nagymihály, R. Méir Hildesheimer (rabbi) Berlin, R. Aron M'náchem Mendel (rebbe) Radzsimin, R. Dóvid Horowitz, Stanislau, R. Eltmelch Bindiger Sinawa, R. Bencaion Ketz, Csernowitz, R. Avrohom Simson Onderwizer Amsterdam, R. Joszef Löwy Királyháza, R. Czi Chanajch Lewin Bendin, R. Smúel Engel Radomysl (Kassa), R. Solajm Awin Riga.

A Kereskedelmi Hitelintézet R-t.

cluj főelárusító

szerencsés játékosai a lefolyt 4-ik osztály huzásában ismét megnyerlék az

1,000.000 lejes főnyereményt a 299517 számú melléksorsjeggyel,

100.000 lejes nyereményt a 294515 számú melléksorsjeggyel és ezenkívül számos nagyobb és kisebb nyereményt. Szerencsés sorsjegyek már kaphatók!

